

Maciej Orkan-Łęcki

"Niepokoje filozoficzno-moralne Stefana Żeromskiego", Jan Zygmunt Jakubowski, "Przegląd Humanistyczny" nr 1 (1975) : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 18/3 (57), 76

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

(II) JAKOWSKA Krystyna: Pierwiastki baśniowe w międzywojennej powieści rodzinnej. "Pamiętnik Literacki" 1975 z.1 s.45-59.

Autorka wyróżnia w powieści międzywojennej nurt powieści autobiograficznej, poddanej stylizacji baśniowej, mitycznej. Są to utwory, w których pisarz poszukuje prazródła swojej osobowości, stąd najczęściej poświęcone są one rodzicom. Autorka analizuje szczegółowo sposoby i cele tej stylizacji w konkretnych utworach: "Sanatorium pod klepsydrą" Schulza, "Wędrówka Joanny" Szelburg-Zarembiny, "Uśmiech" i "Zmory" Zegadłowicza, "Noce i dzień" Dąbrowskiej, "Cudzoziemka" Kuncewiczowej.

BP/57/17

J.K.-H.

(II) JAKUBOWSKI Jan Zygmunt: Niepokoje filozoficzno-moralne Stefana Żeromskiego. "Przegląd Humanistyczny" 1975 nr 1 s.25-40.

Wykładnikiem niepokojów filozoficzno-moralnych Żeromskiego jest stosunek pisarza do tradycji chrześcijańskiej (katolickiej) i do tradycji pozytywistycznej (racjonalistycznej). Autor analizuje motywy religijne w twórczości Żeromskiego i stwierdza, iż łączą się one z walką o sprawiedliwszy porządek spraw ludzkich. Analiza doświadczeń religijnych pisarza pozwala zrozumieć jego oryginalny panteizm, wyrażający jednocześnie związek całych pokoleń z ziemią ojczystą i jej historią. Również spadek pozytywistyczny jest stale obecny w utworach Żeromskiego (kult nauki, podziw dla umysłu ludzkiego), przy czym towarzyszy mu zawsze niepokój o użytek, jaki człowiek z tego czyni. Żeromski bowiem szukał wartości, które nadałyby ludzkiej egzystencji godność; manichejska zaś koncepcja natury ludzkiej, oscylująca między dobrem a złem, podsycała jego niepokoje.

BP/57/18

M.O.-I.